

Juan Arizaga Larreategi

*Soraluze,
Gipuzkoa
(1927-2009)*

Aurkibidea

Biografia

San Andres auzoko Korta
baserrian jaioa.

Zintak

SOR-028

- **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Soraluze
- **Elkarrizketatzailea(k):** Unamuno, Egoitz

- **Data:** 2004-09-28
- **Iraupena:** 50 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Ikatza idiekin nahiz bizkarrean garraiatzen zuten

- **Erref:** SOR-028/001
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Ikatz asko egiten zen orduan, idiak hartu eta leran nahiz bizkarrean eraman ohi zituzten ikatz zakuak; Eibarrera ere eramaten zituzten. Ikatza egiten zuten baserriak izendatzen dituzte.

Transkripzioa

JL - Munduan dian kalamidade danak tokau jakuzen guri.

J - Kalamidadiak...

Egoitz - Orduan toki askotan eitten zan iketza?

J - Bai.

JL - Orduan bai. San Andresko Paulo be makiña bat eindakua dok.

J - Bai, asko harek.

JL - Harek asko. Harek asto gaiñian zaku iketza. [... eittiaren] Sarri eruaten juan.

J - Ta haura be demasa zuan gero. Zaman hartu ta kalera ekarri.

JL - Ni ez, ni ez nok akordatzen horrekin.

J - Ene... gu bai.

Egoitz - Zeiñek hori?

J - Iketza. Idixak, (z)erenak hartu ta leran ta zaman.

Egoitz - Kalera ekarteko?

J - Bai.

JL - Saldu.

J - Gero handikan, hemendik, Eibarrera be bialtzen genduan guk, e.

Egoitz - Hemen zenbat iketzgin egongo zian orduan? Iketza eitten ebenak.

J - Iketza eitten zeбенak? Bai, ..., mordua, banaka-banaka. Basua zekanak, [...] jittuen galantak.

Egoitz - Ixa basarri danetan eitten zan?

J - Danetan ez baina...

JL - Ez, leku askotan ez. Kortan, San Andresen, Uzkatena...

J - Uzkatena.

JL - Barrentxen ez.

J - Barrentxen ez nok konturatzen Barrenetxekin.

JL - Sikiera ez nok harekin akordatzen. Guenetxen be bai.

J - Guenetxen be bai.

JL - Jose Guentxe.

J - Haize haundi hari, txendorra piztuta nekan.

JL - Ta harek astintzen juan!

J - Dios...

2. Txondorra egiteko lanak

- **Erref:** SOR-028/002
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:01:44. **Bukatu:** 00:04:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Txondorra nola egiten den azaltzen du. Txondor ondoan borda egin eta gau eta egun txondorra zaintzen bertan egoten ziren.

Transkripzioa

Egoitz - Ta txondorrana zela izeten zan?

J - Txendorrana? Je!

JL - Je!

J - Sekula ez dok ikusi?

Egoitz - Ez.

J - Telebisiñuan be ez?

Egoitz - Telebisiñuan bai.

J - Zatittu egurra, tolostu.

JL - Tolostu, ta gero su emon ta erre.

J - Gero zerakin, lurrakin tapau. Zotalakin.

Egoitz - Zotala ze da?

JL - Honek ez jakik ezer. Zohixa, zohixa!

J - Zohixa.

Egoitz - (ummm).

JL - Honek ez jakik, lehengo ipuiñik ezebez. Jakitzia bai nahi, baiña id(e)iarik be ez.

J - Zotala ze dan jakin ez?

JL - Ez jakixan ze dan. Txokau itten jak ala? Ni bapez.

Egoitz - Baina soixa ze dan badakit behintzat.

JL - Zotala ze dan ez jakixek honek.

Egoitz - Eta gero zela izeten zan, hortik aurrera?

J - Handik aurrera, ba, egosi itten zuan. Zelako txondorra zan ba, hainbeste. Gau ta egun zaindu in bihar haura.

Egoitz - Ta zenbat egun bihar izaten zeban horrek gutxi gorabehera?

J - Segun zelako txondorra zan.

JL - Hillebete bat.

J - Batzuek hillebete, beste batzuek hamabost egun.

JL - Batzuek aguro erre, beste batzuek siketu.

Egoitz - Ta igual zan eurixa in o...

J - Eulixa?

Egoitz eta JL - Eurixakin.

J - A, han geratze zuan haura! Edurrakin be.

JL - Keia darixola. Keia darixola geratzen zuan haura! Kontu ein bihar jako gaiñera juaten, e?

J - Uzkateko Pedro Marik edurte galanta pasau juan!

JL - Bai, tokauko zuan.

J - De dios. Han, Bidegurutzetako zelai guenian.

JL - Ez jakat goguan.

J - Nik bai. Horrek be hantxe jaukan kria. Horrekin juan nitzuan.

JL - Koiño, Marziano,e?

J - Marziano bai.

Egoitz - Ze, txondorrakin?
 J - Txendor gaiñian. Zohixakin ein txabolía ta hantxe.
 JL - Hantxe.
 Egoitz - Gau ta egun?
 JL - Biheko!
 J - Bihako!
 JL - Eurixa bada eurixa ta aterri bada aterri. Zohixan azpíxan. Teíllatua zohixakin.
 J - Ta arpeixa zíkina!
 JL - Bai, hautsa galanta ta!
 J - Ta nun garbitturik ez.
 Egoitz - Dutxa asko ez zenduen hartuko han.
 J - Han?
 JL - Dutxia? Orduan ez jauan dutxarík iñun.

3. Gauez bordan txondorra zaintzen

- **Erref:** SOR-028/003
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:04:00. **Bukatu:** 00:05:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Bordan zeudenean baba beltza urdaiarekin eta zopa jaten zuten eta sagarren bat aukera izanez gero. Ikatza pezeta eta erdian saltzen zuten. 12 urterekin hasi zen horretan, egunez eskolara eta gauez ikatza egiten.

Transkripzioa

Egoitz - Ta jana ta?
 JL - Jana? Baba beltza edo... Lapikuan ipini.
 J - Urdaixa babiakin. Lapikuan gaiñian zopia ein. Sagarren bat sasoian tokatzen bazan, ta bestela kitto.
 Egoitz - Noberak preparauta?
 JL - Ez, zerak preparauko jok! Oin baleok holako bizimodua, oin! Ene, ene...
 J - [...] batzuk bai. Etxakiat...
 JL - Ez nok akordatzen.
 Egoitz - Ta diru asko etaratzen zan ikatzakin ta?
 J - Ikatzakín ta, zenbat uste dok ba! "Una setenta y cinco", hortxe, kilua.
 Egoitz - Pezetia? Pezeta ta hirurogeita hamabost xentimo?
 J - Bai. Gero pixkat igual ixotzen juan. Hirura be ixo juan.
 Egoitz - Ta hortan zenbat urtekin ibili zíñan?
 J - Hamabi urtekin juan nitzuan ni lehenengo.
 Egoitz - Zenbat urtekin?
 J - Hamabikin. Gabian, ta egunez eskolara.
 JL - Haura lana!

4. 6 eta erdietan jaiki, enkarguak egin eta bederatziatarako eskolara

- **Erref:** SOR-028/004
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:05:08. **Bukatu:** 00:05:59

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Juan sei urte eta erdirekin eta Jose zazpi-zortzirekin hasi ziren eskolara. Juan astoan esnea hartuta joaten zen, lehenbizi enkarguak egin eta bederatzietarako eskolara. Sei eta erdietan jaikitzen ziren derrigorrean, bestela gurasoek errieta egin ohi zieten.</p>

Transkripzioa

Egoitz - Eskolara zenbat urtekin hasi zifien zeuek?

J - Ni sei tterdikin.

Egoitz - Ta zu zenbatekin?

JL - Ni be ba, zazpi-zortzi urtekin, holako baten juango nitzuan.

J - Astua hartu aurrian ta, esniekin gafiñe(a).

Egoitz - Danok batera?

J - Danok batera. Errekauak ein ta beratziretan eskolara.

Egoitz - Ta jaiki ze ordutan eitten zifien ba?

J - Jaiki, ba, sei tterdiak. Jaiki ez, jaiki erain! Jaiki.

JL - Jaiki. Oingo moduan? Jaiki.

5. Gerra garaian soldaduak herrira heldu zirenekoa

- **Erref:** SOR-028/005
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:05:59. **Bukatu:** 00:09:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Juanek 9 urte zituen gerra hasi zenean eta ondo gogoan ditu Eibarko eta Gernikako bonbardaketak. Soldaduak herrira heldu zirenekoa kontatzen du; gauez heldu eta goizean Juanen etxera joan ziren gosaltzera. Soldaduak 7 hilabetez egon ziren inguruko mendietan.

Transkripzioa

J - Gero gerria, zazpi hillebetian egon zuan hemen frentia.

Egoitz - Ezagutu zenduen haura?

J - Gerria? Beratzi urtekin lehelena. Ta gero haura amaittu ta gerra mundiala.

Egoitz - Ta gerra denporakua ze akordatzen jatzu zeuri?

J - Askot neri. Eibarko bonbardeua eta Gernikakua eta. Gernikara abioiak pasatzen danak oindio begixen aurrian ikusten jittuat.

JL - Hirunan-hirunan.

J - Hirunan-hirunan. Lau terdiak hortara, goittik behetik.

[...]

Egoitz - Ta orduan ze, bildurra zertzen zan?

J - Bildurra? Hoixe! Ezkutau nunbaitten aguro!

Egoitz - Hemen be bai? Edozein tokittan?

J - Hemen ez, hemen ez, hemen Untzeta gain inguruan so(r)uan hor geratu

zittuan zazpi bonba edo.
 JL - Bonbak.
 J - Kaiñonazuak edo balazuak ikutu dotsa abioiari ta fuera karga! Zoian tokira. Oindio hor egongo dittuk pare bat edo enterrauta.
 Egoitz - Esplotau barik?
 J - Bai. Lehen estakak sartzen jittuen haren parian. Gehixao ez nok akordatzen.
 Egoitz - Ta gero soldauak edo etorri zianian akordatzen zara?
 J- Puff... Bai ondo! Illara galanta markau zuan Ipiñarritan behera! Bakoitza linterna banakin.
 JL - Haura zuan kuadrillia. Erreketiak...
 Egoitz - Gabez?
 J - Gabeko hamarrak inguruan.
 JL - Erreketiak zittuan txarrak. Falangiak hobiak.
 J - Ipiñarritan geratu zittuan mordo bat. Hurrengo goizian gurera armozutara. Lehenao asko euan ta! Ta pagau la puñetas!
 Egoitz - Ta zenbat denporan egon zian?
 J - Zazpi hillebete terdi.
 Egoitz - Egon zian soldauak herrixan?
 J - Herrixan? Mendixan, Karakaten ta.
 Egoitz - Zazpi hillebete egon zian?
 J - Legardan ta, Mendotzen ta, San Marzialen ta, hor, gero mendira, hor San Marzialgo [bide horrek] hor gaillurrian danian.
 Egoitz - Ta zazpi hillebete egon zian, e?
 J - Bai. Eguna dok, "veintiuno de" setiembreian sartu zittuan, ta urten ei juen hillan "veintiséis de abril", ala "veintisiete", etxakixat zer zuan.
 Egoitz - Ta ze zeren, bando bat hor Karakaten ta bestia nun zeuan?
 J - Illordon. Illordo mendixan.
 Egoitz - A bai?
 J - Bai.
 Egoitz - Irure zerian?
 J - Hementxe gaiñian danian. Hortik, Azkonabittatik Intxortara.
 Egoitz - Ta hor ze izeten zan, alde batekuak bonbia batera ta bestiak bestera?
 J - Ta tiroka.
 JL - Alkarri!
 J - Diania be bai. Akordatzen nok ni. Egun baten, diania.
 JL - Aldasoko andria be garbittu juen.
 J - E?
 JL- Aldasoko andria be garbittu ebela.
 J - Orduan bentanan.
 JL - Bentanan.
 J- Bentanan, Mendoztik. Bentania zabaldu enda argixa ta "dale".

6. Erreketete eta falangistak

- **Erref:** SOR-028/007
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:11:11. **Bukatu:** 00:12:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak
- Politika » Jarrera politikoak » Erreketet
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Jende askok egin zuen ihes gerra denboran herritik. Soldaduei jaten eta edaten ematen zieten eta pasadizo bat kontatzen du. Errekete eta falangisten arteko ezberdintasunak aipatzen dituzte.

7. 1941 inguruan pasatako gosea

- **Erref:** SOR-028/009
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:13:49. **Bukatu:** 00:15:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

1941 inguruan, gosea pasa zuten. Patata konfiskatu egiten zieten eta beraiek dendan batata (patata tankerakoa) erosi behar izaten zuten. Bonba herrian bota zutenekoa kontatzen du. Bando ezberdinetakoek elkarrenganako ezinikusi handia zuten.

8. Soraluzeko baserritar gehienak "gorriak"

- **Erref:** SOR-028/010
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:15:47. **Bukatu:** 00:17:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak

Laburpena:

Soraluzeko baserritar gehienak "gorriak" ziren. Nazionalistek, gorriek eta talde ezberdinek, bakoitzak igande bat izaten zuen festa egiteko.

9. Garia konfiskatzen zieten

- **Erref:** SOR-028/011
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:17:24. **Bukatu:** 00:18:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Soldaduek garia kentzen zieten "gorrientzat" zela esanda, baina Jose Luisi eta Juani ez zitzaien ez gari ez dirurik heldu.</p>

10. Gose-urte gogorrak; errazionamenduko janaria

- **Erref:** SOR-028/012
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:18:28. **Bukatu:** 00:19:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gose-urte gogorak pasa zituzten. Baserritarrek, hala ere, moldatzen ziren jatekoarekin, baina kaletarrak gaizki ibili ziren. Errazionamenduan jasotzen zuten ogia, azukrea eta "boniatoa" (batata); ganaduak ere nahi ez zuen jana izan ohi zen.

11. Gerra aurretik euskaraz; gero, debeku bihurtu zen

- **Erref:** SOR-028/013
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:19:30. **Bukatu:** 00:21:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gerra aurreko eta ondorengo eskolako politika ezberdina izan zen: maristekin ikasi arren, gerra aurretik eta gerra ondoren zer ezberdintasun izan ziren aipatzen dute. Gerra aurretik euskaraz egin arren, gero debekatu egin zieten eta zigorra jasotzen zuten euskaraz eginez gero.

12. Eskolara goiz eta arratsalde

- **Erref:** SOR-028/015
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:24:25. **Bukatu:** 00:26:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan goiz eta arratsalde ibiltzen ziren; goiz iluntzen zuen eta artzain edo etxeko lanetara joan behar izaten zuten. Zaharragoak eta gazteagoak gela ezberdinetan egoten ziren eta kaletarrengandik baserritarrengana nabaritzen zen aldea.

13. Umetako jolasak: pilota, "kakaberaka"...

- **Erref:** SOR-028/017
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:27:44. **Bukatu:** 00:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetan pilotan, "kakaberaka" eta ezkutaketan jolasten zuten, besteak beste. Anekdotak bat kontatzen du.

14. Gaitzizenak jartzeko ohitura

- **Erref:** SOR-028/018
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:29:10. **Bukatu:** 00:30:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:

Gaitzizenak jartzeko ohitura handia zuten eta maisu guztiei jartzen zizkieten; batzuk aipatzen dituzte.

15. 5 urterako kalera esnea saltzera

- **Erref:** SOR-028/023
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:35:40. **Bukatu:** 00:37:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Juan 5 urterekin hasi zen izeba eta arrebarekin astoa hartuta kalera esnea saltzera laguntzen. Orduko eta gaurko bideen konparaketa egiten dute.

16. Janzkera: tunika, praka motzak eta abarkak

- **Erref:** SOR-028/024
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:37:17. **Bukatu:** 00:38:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Tunika, praka motzak eta gomazko abarkak jantzten zituzten. Arbitan oinutsik aritzen ziren elurretan ere.

17. Elurra egin arren, lanean

- **Erref:** SOR-028/025
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:38:47. **Bukatu:** 00:42:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Natura » Meteorologia
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Elurra kentzeko "belakixa" erabiltzen zuten: zer den azaltzen dute. Elur asko egiten zuen eta kalera idietan jaisten ziren asko. Bizitzari buruzko ikuspegia azaltzen dute. Elurra eginagatik lanik ez zuten falta izaten. Anekdotak bat kontatzen du Juanek.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-02

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com